Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0417U002818

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 17-08-2017

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Леонова Ніна Миколаївна

2. Leonova Nina Mykolaivna

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: кандидат наук

Аспірантура/Докторантура: ні

Шифр наукової спеціальності: 06.01.05

Назва наукової спеціальності: Селекція і насінництво

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 18-07-2017

Спеціальність за освітою: 7.130103

Місце роботи здобувача: Інститут рослинництва ім. В.Я. Юр"єва

Код за ЄДРПОУ: 00497176

Місцезнаходження: 61060, Україна, м. Харків, пр. Московський, 142

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 64.366.01

Повне найменування юридичної особи: Інститут рослинництва ім. В.Я. Юр'єва Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 00497176

Місцезнаходження: проспект Московський, 142, м. Харків, Харківський р-н., Харківська обл., 61060, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Інститут рослинництва ім. В.Я. Юр"єва

Код за ЄДРПОУ: 00497176

Місцезнаходження: 61060, Україна, м. Харків, пр. Московський, 142

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації:

Коди тематичних рубрик: 68.35.03

Тема дисертації:

1. Селекція соняшнику на використання ефекту гетерозису в гібридів F1 кондитерського типу
2. Sunflower Breeding with Using Heterosis Effect in Confectionery F1 Hybrids

Реферат/анотація:

1. Об'єкт дослідження: гетерозисна селекція соняшнику кондитерського типу. Мета: теоретично обґрунтувати доцільність використання сортів-популяцій для створення гомозиготних ліній з цінними кондитерськими властивостями, встановити рівень ефекту гетерозису, характер успадкування корисних ознак в гібридів першого покоління, дібрати та створити вихідний матеріал для гетерозисної селекції соняшнику кондитерського типу. Методи дослідження: загальнонаукові, польові, лабораторні та математично-статистичні. Новизна: вирішено наукове завдання використання ефекту гетерозису в селекції соняшнику кондитерського напряму. Вперше в Україні проведено скринінг 163 сортів-популяцій соняшнику за кондитерськими властивостями. Виділено дев'ять джерел цінних ознак для створення вихідного матеріалу в гетерозисній селекції соняшнику і на їх основі створено 14 самозапилених ліній з високими кондитерськими властивостями. Встановлено суттєвість впливу материнського і чоловічого компонентів та

їх взаємодії на ознаки: урожайність, маса 1000 насінин та вміст олії в сім'янці в гібридах F1. Визначено особливості характеру успадкування ознак при схрещуванні цінних для кондитерських гібридів соняшнику генотипів. Встановлено оптимальні параметри вихідного матеріалу за масою 1000 насінин і вмістом білка в ядрі. Створено лінії Сх51А, Х1316В, Х2301В - джерела та донори кондитерських властивостей. Результати: У співавторстві сформовано п'ять колекцій базову (1091 зразок), ознакову (50 зразків) за ознаками відмінності згідно з методикою UPOV, навчальну (66 зразків), ознакову (40 зразків) за стійкістю до хвороб, ознакову (181 зразок) за біохімічним складом насіння, які поповнили Національний генетичний банк рослин України. Створено та передано до Державного сортовипробування п'ять гібридів соняшнику (Шумер, Атлет, Форсаж, Гудвін та Спонсор) і три батьківських компоненти (Сх51А, Х1316В, Х2301В). Гібрид Шумер та лінії Сх51А і Х1316В у 2015 році внесено до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні. Ступінь впровадження: створено і передано до генбанку сім константних самозапилених ліній, що підтверджено свідоцтвами про реєстрацію зразка генофонду рослин в Україні. Лінії впроваджено в селекційні програми в Інституті рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН та Інституті олійних культур НААН. Розроблено спосіб класифікації зразків соняшнику за вмістом білка в ядрі насіння (патент на корисну модель № 61248, МПК (2011.01)A99Z99/00), який удосконалює оцінку вихідного матеріалу та ведення селекційної роботи. Сфера впровадження: наукові установи НААН і Міністерства АПП України, вищі навчальні заклади, агроформування АПК України.

2. Object: Heterosis breeding of confectionery sunflower. Objective: To theoretically justify applicability of varieties - populations for creation of homozygous lines with valuable confectionery properties, to establish the heterosis level, inheritance nature of valuable traits in the first generation hybrids, to develop starting material for heterosis breeding of confectionery sunflower. Methods: General scientific, field, laboratory, mathematical-statistical. Novelty: A scientific task of using heterosis in confectionery sunflower breeding was solved. For the first time in Ukraine, 163 sunflower varieties - populations were screened for confectionery properties. Nine sources of valuable traits were selected to create starting material for heterosis sunflower breeding, and, on their basis, 14 inbred lines with high confectionery properties were developed. Significant effects of female and male forms as well as their interaction on yield capacity, 1000-achene weight and oil content in achenes of F1 hybrids were found. Specific features of inheritance of traits were identified upon crossing genotypes that are valuable for confectionery hybrids. Optimal of values of 1000-achene weight and protein content in kernels of lines were determined. Lines Ckh51A, Kh1316V, and Kh2301V - sources and donors of confectionery properties were created. Results: Five collections were co-authored: basic (1,091 accessions), trait (50 accessions) in compliance with the UPOV methodology, educational (66 accessions), trait (40 accessions) for resistance to pathogens, trait (181 accessions) for biochemical composition of seeds. They enlarged the National Plant Genetic Bank of Ukraine. Five sunflower hybrids ('Shumer', 'Atlet', 'Forsazh', 'Hudvin' and 'Sponsor') and three parents (Ckh51A, Kh1316V, Kh2301V) were created and submitted for the state trials. Hybrid 'Shumer' and lines Ckh51A and Kh1316V were included in the State Register of Plant Varieties suitable for dissemination in Ukraine in 2015. Degree of Implementation: Seven constant inbred lines were created and transferred to the genebank, which was confirmed by Ukrainian registration certificates for the plant gene pool accessions. The lines were involved in breeding programs at the Plant Production Institute named after VYa Yuriev of NAAS and the Institute of Oil Crops of NAAS. A method for categorizing sunflower accessions by protein content in kernels, which improves assessment of lines and conduct of breeding activities, was developed (utility model patent No. 61248, IPC (2011.01) A99Z99/00). Scope of Implementation: scientific institutions of NAAS and the Ministry of Agrarian Policy and Food of Ukraine, higher educational establishments, agrarian enterprises of Ukraine.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки:

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності:

Підсумки дослідження:

Публікації:

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації:

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кириченко Віктор Васильович
2. Kyrychenko Viktor Vasyliovych

Кваліфікація: д.с.-г.н., 06.01.05

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Січкар В'ячеслав Іванович
2. Січкар В'ячеслав Іванович

Кваліфікація: д.б.н., 06.01.05

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Черчель Владислав Юрійович

2. Черчель Владислав Юрійович

Кваліфікація: к.с.-г.н., 06.01.05

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Рецензенти

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради Кириченко Віктор Васильович

Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні Кириченко Віктор Васильович

Відповідальний за підготовку облікових документів

Реєстратор

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності Юрченко Т.А.